Stockholms stad

PM 2014:58 RI (Dnr 001-308/2014)

Minskat svartarbete i byggbranschen (Ds 2014:7)

Remiss från Finansdepartementet
Remisstid den 11 april 2014

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Minskat svartarbete i byggbranschen (Ds 2014:7)” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

I syfte att minska svartarbete och att skapa sundare konkurrensförhållanden inom byggbranschen har Finansdepartementet låtit ta fram ett förslag på kontrollsystem inom skatteförfarandet. Uppdraget redovisas i remissen Minskat svartarbete i byggbranschen (Ds 2014:7). Systemet innebär skyldighet för byggarbetsplatser att:

- Föra personalliggare
- Månadsvis rapportera personalliggare till Skatteverket
- Fortlöpande och i förväg anmäla till Skatteverket vilka näringsidkare samt personer som kommer att vara verksamma på byggarbetsplatsen, inklusive start och sluttid

Remissen finns att läsa i sin helhet på regeringens hemsida.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB. Stadsbyggnadsnämnden har inte svarat med hänvisning till den korta svarstiden. Arbetsmarknadsförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret anser att skyldigheterna i det föreslagna systemet skulle innebära behov av inrättande av nya rutiner i kommunen bland annat kring upphandling. De ökade kostnader som detta skulle innebära bedöms däremot vara relativt små i sammanhanget.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att det är positivt att Skatteverket ges tillsynsansvar för byggbranschen på liknande sätt som myndigheten utövar tillsyn inom andra branscher.

Stockholms Stadshus AB bedömer att beloppsgränsen, som föreslås avseende när kontrollsystem krävs, är låg i förhållande till den kostnad som registrering och administration av kontrollsystemet sannolikt kommer att kräva.

Mina synpunkter

Jag välkomnar i stort förslaget om ett nytt kontrollsystem för att minska svartarbetet inom byggbranschen. Liknande kontrollsystem inom andra branscher har visat sig mycket framgångsrika och konkurrensfrämjande då oseriösa aktörer försvinner från marknaden. I övrigt hänvisar jag till remissinstanserna.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Minskat svartarbete i byggbranschen (Ds 2014:7)” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 26 mars 2014

STEN NORDIN

Bilaga

Minskat svartarbete i byggbranschen (Ds 2014:7), sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Miljöpartiet avstår från att delta i beslutet.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta

Vi tycker att remissvaret i stort är bra men vill tillägga följande;

Vänsterpartiet anser att huvudentreprenören/byggherren ska ha det ytterst ansvaret för att dokumentation, rapportering och anmälan sker i enlighet med gällande regler och att dessa efterlevs av underentreprenörerna.

Miljöpartiet avstår från att delta i beslutet.

Remissammanställning

Ärendet

I remissen Minskat svartarbete i byggbranschen föreslår utredaren att ett kontrollsystem för byggbranschen införs som innebär skyldighet att för byggarbetsplatser:

- Föra personalliggare
- Månadsvis rapportera personalliggare till Skatteverket
- Fortlöpande och i förväg anmäla till Skatteverket vilka näringsidkare samt personer som kommer att vara verksamma på byggarbetsplatsen, inklusive start och sluttid.

Dokumentation, rapportering och anmälan ska ske digitalt. Ansvaret är fördelat mellan byggherren och den som bedriver byggverksamheten på byggarbetsplatsen.

Bestämmelserna föreslås inte gälla byggverksamhet som sker på uppdrag av en fysisk person som inte i näringsverksamhet utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten. För sådana arbeten hänvisas i utredningen till ROT-avdraget som antas stimulera att arbeten redovisas och beskattas. Även byggverksamhet där den totala ersättningen för arbetet uppgår till mindre än fyra prisbasbelopp föreslås undantas.

Dokumentationsskyldigheten omfattar samtliga verksamma i näringsverksamheten, utan krav på att personen ska vara anställd eller ens uppbära ersättning. Skyldigheten gäller inte personer som tillfälligt besöker byggarbetsplatsen exempelvis för varuleveranser.

Innan byggstart ska byggherren göra en anmälan till Skatteverket och då automatiskt erhålla ett unikt identifikationsnummer för byggarbetsplatsen. Byggherren ska tillhandahålla utrustning för att möjliggöra registrering i ett elektroniskt personalliggarsystem till den som bedriver byggverksamhet på platsen, som i sin tur löpande ska dokumentera nödvändiga identifikationsuppgifter.

Personalliggaren ska hållas elektroniskt tillgänglig för byggherren, och ska på begäran hållas tillgänglig för Skatteverket.

Skatteverket ska utöva tillsyn, ha rätt att få tillträde till byggarbetsplatser där byggverksamhet bedrivs, och vid begäran biträdas av polismyndigheten

Skatteverket ska utan att det föreligger någon misstanke för oegentligheter få göra oannonserade besök på byggarbetsplatser, i syfte att kontrollera att skyldigheterna fullgörs.

Enligt utredningen överensstämmer den personuppgiftsbehandling som föranleds av de föreslagna personalliggarbestämmelserna och anmälningsskyldigheten med bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) och lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet (2001:181).

Utredaren anser också att det föreslagna systemet är förenligt med EU-rätten, då de föreslagna bestämmelserna anses innebära inskränkningar som är proportionerliga i förhållande till ändamålen som är av allmänintresse.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB. Stadsbyggnadsnämnden har inte svarat med hänvisning till den korta svarstiden. Arbetsmarknadsförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad har i och med kommunfullmäktiges budget 2014 höjt målen för bostadsbyggandet från 100 000 bostäder till 140 000 bostäder för perioden 2010 till 2030. Det är en kraftig höjning i ambitionsnivå som innebär att det ska byggas i genomsnitt 7 000 bostäder per år sett över tjugoårsperioden.

Det ska inte bara byggas bostäder. Med bostäderna följer behov av såväl offentliga som kommersiella lokaler, liksom ny infrastruktur. Det innebär en ansenlig mängd byggarbetsplatser inom kommunens gränser.

I vissa fall agerar Stockholms stads nämnder och bolag byggherre för exempelvis skolor, infrastruktur och bostäder. Vanligen utförs då arbetet av en upphandlad entreprenör. Att efterleva skyldigheterna i de föreslagna systemet skulle således innebära behov av inrättande av nya rutiner i kommunen bland annat kring upphandling. Det skulle också innebära kostnader för inköp av utrusning samt troligen ökad administration. Dessa kostnader bedöms emellertid vara relativt små i sammanhanget.

Stadsledningskontoret ser positivt på syftena att minska förekomsten av skatteundandragande genom svartarbete och att skapa sundare konkurrensförhållanden inom byggbranschen.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av departementspromemorian av utredningen Minskat svartarbete i byggbranschen (Ds 2014:7). Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiv till departementspromemorian. Vidare anser förvaltningen det positivt att Skatteverket ges tillsynsansvar för byggbranschen på liknande sätt som myndigheten utövar tillsyn inom restaurang-, frisör- och tvätteribranschen för att minska svartarbete och liknande oegentligheter.

Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig bakom syftet med uppdraget att minska svartarbete i byggbranschen. Arbetsmarknadsförvaltningens erfarenhet är att många stockholmare som deltar i förvaltningens verksamheter är aktuella för eller har tidigare erfarenhet av arbete inom byggbranschen. Att minska möjligheterna för arbetsgivare inom byggbranschen att anlita svart arbetskraft skulle förbättra möjligheterna för bland andra aspiranter inom Jobbtorg Stockholm att erhålla anställningar och således bli självförsörjande. Vidare skulle situationen för dem som idag tvingas arbeta svart förbättras när dessa erhåller en laglig anställning med de trygheter som detta innebär.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser dock att förvaltningen inte kan ta ställning till huruvida de enskilda förslagen som presenteras i departementspromemorian kommer att ha

önskad effekt och minska svartarbete inom byggbranschen eftersom förvaltningen saknar relevant kompetens inom detta område.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 10 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen är i grunden positiv till Finansdepartementets förslag till kontrollsystem för att förhindra s.k. svart arbetskraft inom byggsektorn.

Koncernledningen delar bolagens smärre invändningar mot delar av förslaget.

Beloppsgränsen, som föreslås avseende när kontrollsystem krävs, bedöms som låg i förhållande till den kostnad som registrering och administration av kontrollsystemet sannolikt kommer att kräva.

Koncernledningen delar bolagens bedömning om att det kan uppkomma svårigheter i hanteringen av registrering av personal och upprätthållande av kontrollsystemet främst inom ombyggnads- och upprustningsprojekt, som kan pågå i både större och mindre skala, i flera etapper och därmed under lång tid. I dessa sammanhang gäller att projektavgränsningen blir tydlig.

Koncernledningen vill också framhålla vikten av att det kontrollsystemet blir lätt-administrerat, kostnadseffektivt och förutsägbart. Byggsektorn och stadens bolag liksom fastighetsägare i övriga landet redan idag stora utmaningar i att minska byggkostnaderna och snabba upp byggprocesserna för att klara bostadsförsörjningen. Det föreslagna kontrollsystemet får inte motverka detta.

Underremiss

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Byggnationer: Svenska Bostäder ställer idag i alla väsentliga delar krav på att entreprenörer skall omfattas av ett kontrollsystem (ID06). Dessa krav finns idag tydliggjorda i projektupphandlingar och även i ramavtal. Det finns även rutiner för att överlåta ansvaret på entreprenören vid totalentreprenader.

Övriga aktiviteter: För konsulter – extern byggledning samt för löpande reparationer och underhåll inom vårt bestånd så krävs en översyn och uppdatering av befintliga krav och rutiner. Svenska Bostäder anser att det krävs ytterligare kompletteringar för att uppfylla ställda krav enligt förslaget.

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Familjebostäder ser positivt på förslaget till införande av ett kontrollsystem, som kan främja sund konkurrens i byggbranschen. Förslaget ger förhoppningsvis också en ökad stabilitet åt skatteförfarandet inom byggbranschen samtidigt som inslag av social dumpning förebyggs och motverkas. Det ökade kravet på redovisning för byggherre och den som bedriver byggverksamheten får ses mot bakgrund av målet om konkurrens på lika villkor för byggbranschen.

Familjebostäder anser att det är viktigt att ett kontrollsystem, enligt Finansdepartementets förslag, utförs på ett användarvänligt och lätthanterligt sätt. Familjebostäder kan annars se en potentiell risk med dokumentationskrav som är svåra att följa, vilket kan leda till en minskad förmåga från olika parter att leva upp till lagkraven.

Micasas remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Micasa delar utredningens förslag om att byggbranschen behöver komma till rätta med svartarbete. De kontrollsystem som utredningen föreslår ska införas kan bidra till ett sundare företagande. Micasa instämmer också i utredningens förslag om att ansvaret för

kontrollsystemen ska kunna delegeras till entreprenören, som ska ansvara för byggarbetsplatsen.
Det finns redan idag exempel, som i Nacka kommun, att antalet oseriösa aktörer minskat när man infört kontrollsystem, som ID06 i kombination med registrering hos skatteverket. Vidare har antalet stölder på byggarbetsplatserna minskat då dessa inhägnas i samband med att ID06 tillämpas. Enligt Nacka kommuns utvärdering har krav på ID06 inte lett till färre anbud vid upphandlingar.

Micasa har som regel att tillämpa ska-krav på ID06 i alla byggentreprenörs-upphandlingar. Det innebär att alla som har tillträde till byggarbetsplatsen ska ha en personlig id-handling samt att byggentreprenören ska inneha personalliggare och genomföra passagekontroll. Idag finns inget krav på regelmässig uppföljning av byggentreprenörens system. Med utredningens förslag blir kravet på kontrollsystem mer formaliserat och ansvaret för kontrollerna tydliggjorda.

Stockholmshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholmshem ser det som angeläget att minska risken för bedrägerier och svartarbete inom byggbranschen och är positiv till att föreslag med det syftet nu läggs fram.

Utredningen föreslår bland annat att byggherrar ska tillhandahålla elektroniska kontrollsystem som registrerar vilka som tillhör arbetsplatsen. Sedan kommer Skatteverket göra oannonserade kontroller för att se att systemet används. Vid nyproduktioner finns redan idag den här typen av system på många byggarbetsplatser. Dessa system innebär en viss kostnad och administration för byggherrarna, men är relevanta för att motverka svartarbete. Stockholmshem välkomnar därför förslaget om krav på denna typ av system.

I utredningen föreslås även att byggarbetsplatser vid ombyggnationer och renoveringar ska ha denna typ av elektronisk liggare i de fall då kostnaderna för arbetena överstiger 4 basbelopp, det vill säga cirka 160 000 kr. Stockholmshem motsätter sig inte förslaget, men tror att det vid ombyggnationer och renoveringar är svårare att administrera motsvarande system eftersom arbetsplatserna då ofta är små, utspridda och tillfälliga.

SISAB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SISAB är en av Stockholms större byggherrar och är i hög grad berörd av departementspromemorians förslag. Bolaget tillstyrker i huvudsak förslagen även om det leder till en ökad administration och därmed något ökade kostnader för projekten.

SISAB ställer redan idag krav på att entreprenörerna skall föra personalliggare på byggarbetsplatsen och att personalen skall bära synliga ID-brickor.